

Uluslararası Öğrenciler İçin Hazırlanmış Türkçe Ders Kitaplarının Kültürel Öğeler Açısından İncelenmesi: Yeni İstanbul Eğitim Seti

Ali UZUN¹

Oğuzhan SEVİM²

Öz

Yabancılar Türkçe öğretimi genellikle yüz yüze ve sınıf ortamlarında yürütülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde (YDTÖ) her ne kadar teknolojik gelişmeler doğrultusunda çeşitli materyaller kullanılsa da ders kitapları en temel kaynak durumundadır. Bu araştırmanın amacı, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti’ni; hazırlık çalışmaları, okuma, dinleme, konuşma, yazma, dil bilgisi ve kelime listeleri gibi metinler ile görsel ve etkinlikler bağlamında inceleyerek bu içeriklerde yer alan Türk kültürü öğelerinin sıklığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda kültürel öğelerin A1-A2, B1-B2 ve C1 ders kitabındaki dağılımları ve sıklığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırmalardan doküman inceleme yöntemi kullanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu” ile veriler elde edilmiştir. Toplanan veriler temel, orta ve ileri düzey ders kitapları 30 ünite ve 120 bölüm ayrı ayrı betimsel analiz tekniği ile çözümlenerek bulgular kısmında tablo ve grafik olarak sunulmuştur. Araştırma sonucunda Türk kültürüne ait unsurların A1 (85)-A2 (94) temel düzey ders kitaplarında daha sık yer aldığı tespit edilmiştir. Kültürel öğelerin B1 (56)-B2 (44) orta düzey ders kitaplarında temel düzey ders kitaplarına göre daha az yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada C1 (55) ileri düzey ders kitabında ise kültürel öğelerin orta düzey ile aynı dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen Türkçe öğretim setinin genelinde “Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar, Sanat ve Edebiyat, Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları” kültürel öğelerine sıklıkla yer verilirken “Bilim, Spor, Giyim-Kuşam”a çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Ders kitabı setinde kültürel öğelere yer verildiği anlaşılmış ancak

¹ Öğr. Gör. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, TÖMER, uzunali46@gmail.com.

ORCID: 0000-0002-7921-1534

² Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, o.sevim@atauni.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7533-4724

Kaynak gösterme: Uzun, A. ve Sevim, O. (2025). Uluslararası öğrenciler için hazırlanmış Türkçe ders kitaplarının kültürel öğeler açısından incelenmesi: yeni İstanbul eğitim seti. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 10(2), 369-405
Doi:10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v010i2006

Geliş tarihi: 31. 01. 2025 – Kabul tarihi: 26.08.2025

setin orta ve ileri düzey kitaplarında daha sık yer verilmesi önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ders kitabı, kültürel öge.*

Analyzing Turkish Textbooks Prepared for International Students in Terms of Cultural Elements: New Istanbul Education Set

Abstract

Teaching Turkish as a foreign language (TFL) is generally carried out face-to-face and in classroom environments. Although various materials are used in teaching Turkish as a foreign language in line with technological developments, textbooks are the most basic source. The purpose of this research is to examine the New Istanbul Turkish Coursebook Set for International Students in the context of texts, visuals and activities such as preparatory studies, reading, listening, speaking, writing, grammar and vocabulary lists, and to reveal the frequency of Turkish cultural elements in these contents. For this purpose, it was tried to determine the distribution and frequency of cultural elements in A1-A2, B1-B2, and C1 textbooks. In the study, data were obtained with the “Cultural Elements Evaluation Form” created by the researchers using the document analysis method from qualitative research. The collected data were analyzed in 30 units and 120 chapters of basic, intermediate, and advanced level textbooks separately by descriptive analysis technique and presented as tables and graphs in the findings section. As a result of the research, it was determined that elements of Turkish culture were more frequently included in A1 (85)-A2 (94) basic-level textbooks. It was concluded that cultural elements were less common in B1 (56)-B2 (44) intermediate-level textbooks compared to basic-level textbooks. The C1 (55) advanced level textbook determined that cultural elements showed the same distribution as the intermediate level. In the Turkish language teaching set examined within the scope of the research, it was determined that “Daily Life and Social Norms, Art and Literature, Idioms, Proverbs and Daily Speech Patterns” cultural items were frequently included. At the same time, “Science, Sports, Clothing-Dressing” were very rarely included. It was understood that cultural elements were included in the textbook set, but it was suggested that they should be included more frequently in the intermediate and advanced level books of the set.

Keywords: *Teaching Turkish as a foreign language, textbook, cultural elements.*

Giriş

Kültür, bir toplumun maddi ve manevi yaşam tarzını belirleyen, bireylerin davranış kalıplarından inanç sistemlerine, giyim-kuşamdan değerler bütününe kadar uzanan kapsamlı bir yapıdır (Kongar, 2005; İşcan ve Yassıtış, 2018). Her toplumun kültürü kendine özgü olmakla birlikte, diğer toplumlarla etkileşim içinde gelişip dönüşebilir. Bu kültürel etkileşimin temel aracı ise dildir. Dil, yalnızca kültürün taşıyıcısı değil, aynı zamanda onun bir ürünü ve millî bir unsuru olarak görülmektedir (Kaplan, 2002). Kültür, bireylerin dilini, inançlarını, değerlerini ve toplumsal rollerini şekillendiren temel bir unsur olup, özellikle yabancı dil öğretiminde kültürle birlikte ele alınması, dilin etkili biçimde öğrenilmesi açısından zorunludur (Goode vd., akt. Cheung, 2001).

Yabancı dil öğretiminde kültürün öğretilmesi hedef dili öğrenenlerin o dildeki kavram ve ifadeleri tam anlamıyla anlamlandırabilmeleri bakımından önem taşır. Çünkü yabancı bir dile ait ifadeler o dili oluşturan kültürün ve toplumların öz ürünleridir. Her toplumun farklı yaşam biçimleri olduğundan hedef dildeki bir davranış ifadesi ortam ve şartlara göre farklı algılanabilir. Bu nedenle kültürün yabancı dil öğretiminde özel bir yeri vardır. Yani yabancı dil öğrencileri dili tam anlamıyla öğrenmek için hedef dilin kültürünü de öğrenmek zorundadırlar (Kramsch, 1993).

Yabancı dil öğretiminde, yalnızca dil bilgisi ve çeviri yöntemleriyle yetinmek yeterli değildir; öğrencilere hedef dile ait kavramların sosyal bağlamda nasıl ve ne zaman kullanılacağı da öğretilmelidir. Çünkü bir dili etkili biçimde öğrenmek, aynı zamanda o dili konuşan toplumun yaşam tarzını, sosyal ilişkilerini, edebiyatını, sanatını, dinini ve diğer kültürel değerlerini anlamayı da gerektirir. Dil ve kültür birbirini besleyen unsurlar olduğundan, hedef dili öğrenen bireylerin o dile ait kültürel yapıyı da tanımları öğrenme sürecini derinleştirir ve anlamlı kılar. Bu bağlamda, dil öğretiminde toplumsal ve kültürel unsurların tüm dil becerileriyle birlikte aktarılması, öğrencinin dili hem dilsel hem de bağlamsal açıdan daha doğru ve nitelikli bir biçimde kavramasına katkı sağlar (Zeyrek, 2020; İşcan ve Yassıtış, 2018).

YDTÖ genel olarak yüz yüze ve ders ortamlarında yapılmaktadır. Geçmişten günümüze dil öğretiminde olduğu gibi Türkçede de yöntem ve teknik olarak çağın sunduğu tüm olanaklar değerlendirilmektedir. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde her ne kadar teknolojik gelişmeler

doğrultusunda çeşitli materyaller kullanılsa da ders kitapları en temel kaynak durumundadır. İşcan ve Yassıtaş (2018) da günümüzde çeşitli öğretim materyali bulunduğunu ancak ders kitaplarının sınıf ortamında dil öğreniminin ayrılmaz bir parçası olmaya devam ettiğini ifade etmektedir. Bundan hareketle yabancı dil öğretiminin temelini oluşturan ders kitaplarının aynı zamanda kültür aktarımının önemli unsurlarından biri olduğu söylenebilir. Ders kitaplarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu denli etkin bir materyal olması ilgili kurum ve kuruluşları aynı amaca yönelik farklı ders kitaplarını hazırlamaya yönlendirmiştir. Türkçe öğretimi ders kitapları Diller İçin Ortak Başvuru Metni doğrultusunda “Temel (A1 öncesi-A1-A2), Orta (B1-B2), İleri (C1-C2)” düzeylerinde hazırlanmaktadır. Burada ileri düzey C2 (Akademik Türkçe) olarak amaçlanıp hazırlandığı için TÖMER’lerin normal öğretim sürelerine dahil edilmemektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının Türk kültür öğelerini içermesi, kitabın düzeyi ve hazırlanış sürecinde yer alan kişi ve kurumlara göre farklılık gösterebilmektedir. Ertuğrul’un (2015) çalışmasında, “Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” ile “Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe” kitapları kültürel öğeler açısından karşılaştırılmış ve her iki setin de temel düzeyde kültürel aktarımda yeterli bulunduğu, ancak orta ve ileri düzeyde bu yeterliliğin düştüğü belirlenmiştir. Benzer şekilde, Kılıç’ın (2019) araştırmasında Türkçeye Yolculuk ve Altay Türkçe Öğreniyorum kitapları incelenmiş; Türkçeye Yolculuk serisinin kültürel öğeler açısından daha zengin olduğu, diğer kitabın ise yabancı kültürlerle daha fazla yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan Almalı (2019), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti üzerine yaptığı çalışmada, kitapların kültürel içeriklerinin daha çok farklı kültürlerle ait unsurlar barındırdığını ve bu durumun hedef dilin kültürel bağlamda edinimini sınırlandırabileceğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, ders kitaplarının kültürel içerik düzeylerinin hem kitapları hazırlayan kurumlara hem de dil düzeyine göre değişebileceğini göstermektedir. Ancak Haley ve Austin’e (2004) göre yabancı dil öğretimi amacı ile hazırlanan ders kitaplarının öncelikle uygun bir dille hedef dile ait kültürel öğelere yer verilerek hazırlanması ve bunu kültürle ilgili ön yargılardan uzak biçimde sunması gerekmektedir.

İlgili alan yazınına bakıldığında YDTÖ’de kullanılan ders kitaplarını kültürel açıdan ele alıp inceleyen pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmaların bazısında Türkçe öğretimi için hazırlanmış herhangi bir ders kitabı setinin (Ülker, 2007; İşçi, 2012; Okur ve Keskin, 2013;

Bayraktar, 2015; Çetinkaya, 2018; Akkoyunlu, 2019; Yazıcı ve Göçen, 2021), bazısında ders kitabı setlerinden seçilen düzey kitaplarının (Var-gelen, 2013; Ertuğrul, 2015; Kutlu, 2015; Tosun, 2016; Erdal, 2018; İşcan ve Yassıtaş, 2018; Sayid-Açıkgöz, 2018; Özgat-Tatan, 2018; Kılıç, 2019; Mutlu ve Set, 2020), bazısında ise yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde kullanılan metinlerin işlev ve önem açısından incelendiği (Bölükbaş ve Keskin, 2010; Keskin, 2010) ya da farklı kitap setlerinin karşılaştırıldığı (Ummak, 2018; Sever, 2019) belirlenmiştir. Bahsi geçen bu çalışmalar incelendiğinde üzerinde en çok araştırma yapılan ders kitaplarının sırasıyla Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ile Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı olduğu anlaşılmaktadır. Bu kitapların yanı sıra Altay Türkçe Öğreniyorum, Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Kolay Gelsin, Türkçeye Yolculuk ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti üzerinde de yapılan çalışmaların olduğu görülmüştür. Bu araştırmaya konu olan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti” de birçok çalışmaya konu olmuştur. Alantepe (2024) tarafından çalışmada sadece İstanbul’u yansıtan kültürel unsurlar ele alınmıştır. Tanrikulu ve Alkan (2020) tarafından yapılan çalışmada İstanbul Seti A1 ders kitabındaki iletişimsel yaklaşımın kullanımı, kitaptaki etkinlikler doğrultusunda incelenmiştir. Saltık (2023) tarafından yapılan çalışmada ise Yeni İstanbul Uluslararası Öğrencileri için Türkçe Ders Kitabının dinleme etkinlikleri; dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası açısından ele alınmış etkinliklerin türü ve sayısı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada ise Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti’ndeki A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyindeki ders kitaplarında yer alan içerikler, 13 farklı kültürel başlık altında kültürel öğeler açısından incelenmeye çalışılmıştır. Söz konusu 13 başlık, bireyin sosyal hayatta karşılaşabileceği temel kültürel bağlamları yansıtmaları bakımından seçilmiştir. Bu bağlamlar; aile yapısından gelenek ve göreneklere, günlük yaşamdan inanç sistemlerine kadar Türk kültürünün çeşitli yönlerini kapsamaktadır. Böylece, kitaplarda yer alan içeriklerin kültürel temsiliyet düzeyi hem sistemli hem de karşılaştırılabilir bir çerçevede analiz edilerek, öğretim materyallerinin hedef dili yalnızca dilsel değil, aynı zamanda kültürel düzlemde de ne ölçüde aktardığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu başlıklar, dil öğretiminde kültürel yeterliğin önemini vurgulayan önceki alan yazınıyla uyumlu biçimde yapılandırılmış olup kültür-dil ilişkisinin çok boyutlu bir bakış açısıyla değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Bu bakımdan çalışmada

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti'ni; hazırlık çalışmaları, okuma, dinleme, konuşma, yazma, dil bilgisi ve kelime listeleri gibi metinler ile görsel ve etkinlikler bağlamında inceleyerek bu içeriklerde yer alan Türk kültürü öğelerinin sıklığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

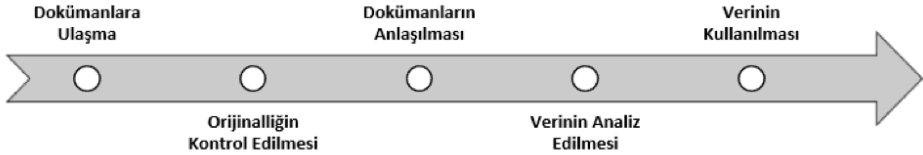
1. A1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?
2. A2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?
3. B1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?
4. B2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?
5. C1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?
6. Ders kitaplarının tamamında (A1-C1) hangi tür kültürel öğelere yer verilmiştir ve bu öğeler hangi sıklıkla kullanılmıştır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırmalardan biri olan doküman inceleme yöntemi kullanılarak uluslararası öğrenciler için hazırlanmış Türkçe ders kitabı seti kültürel öğeler açısından incelenmiş; elde edilen verilere dayanılarak ders kitabının farklı düzeylerindeki her bir üniteye yer alan içerikleri; günlük yaşam ve sosyal normaler, bayramlar, sanat ve edebiyat, tarihî ve kültürel yerler, giyim, moda ve yemek gibi kültürel unsurlar bakımından doküman incelemesi kapsamında ele alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda ders kitabının A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyleri, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu” (Ek 1) bağlamında incelenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgularla ilgili bilgi içeren yazılı belgelerin çözümlenmesini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu tür araştırmalarda birincil araştırma verileri kaynağı olarak çeşitli yazılı metin biçimleri toplanır, gözden geçirilir, sorgulanır ve analiz edilir (Sak vd., 2021). Bu çalışmada çözümlenecek dokümanlar uluslararası öğrenciler için hazırlanmış Türk ders kitaplarından biri olan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti'nin temel, orta ve ileri düzey ders kitaplarıdır.

Araştırma; dokümanlara ulaşma, orijinalliğin kontrol edilmesi, dokümanların anlaşılması, verinin analiz edilmesi ve verinin kullanılması şeklinde beş aşamada gerçekleştirilmiştir (Forster, 1994).

Şekil 1. Araştırma süreci

Araştırmada ilk olarak kültürel öğeler açısından analiz edilmesi hedeflenen ders kitapları belirlenmiştir. Çalışmada uluslararası öğrenciler için Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı'nın A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeylerindeki ders kitaplarına bu ders kitabını kullanan TÖMER'lerden biri vasıtasıyla ulaşılmıştır. İkinci olarak kaynağın orijinalliğinin sağlanabilmesi amacıyla yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde kullanılan mevcut ders kitapları taranarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Üçüncü olarak elde edilen dokümanların anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından hazırlanan Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu ile ders kitabının C2 hariç tüm düzeylerindeki metinler ve metin altı etkinlikler kültürel öğeler açısından derinlemesine incelenmiştir. Son aşamada ise inceleme sürecinde oluşturulan tablolar ve edinilen bilgiler raporlaştırılmıştır.

Çalışma Materyali

Araştırmanın dokümanlarını Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeylerindeki ders kitaplarında yer alan toplam 30 ünite-deki metinler ve metin altı etkinlikler, kültürel öğeler açısından incelemeye tabi tutulmuştur. Çalışma kitapları ile C2 düzeyindeki ders kitabı ise akademik Türkçe öğretimi bağlamında değerlendirildiği için araştırmanın kapsamına alınmamıştır.

Araştırmada inceleme konusu olarak Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Öğretim Seti'nin tercih edilmesinin temel gerekçesi setin dünyada en çok konuşulan diller arasında yer alan Türkçeyi, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni (CEFR) standartlarına uygun olarak A1'den C1'e kadar beş dil düzeyinde kapsamlı biçimde öğretmek üzere tasarlanmış olmasıdır. Set, iletişimsel ve öğrenen odaklı yaklaşımı esas alarak,

dilin dört temel becerisini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) bütüncül bir şekilde geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, kitaplar sadece dil bilgisi ve kelime öğretimiyle sınırlı kalmayıp kültürlerarası etkileşim ve kültürel farkındalığın geliştirilmesine özel önem vermektedir. Bu bağlamda, farklı kültürlerden gelen bireylerin bir arada yaşamalarına destek olacak metin, etkinlik ve uygulamalar setin genelinde etkin biçimde yer almakta, böylece öğrencilerin hem dilsel hem de kültürlerarası iletişim yetkinliklerinin geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır. Ayrıca, her dil düzeyinde yer alan 6 üniteden oluşan kitapların üniteleri dil bilgisi, kelime grupları ve hedef beceriler açısından ayrıntılı biçimde yapılandırılmış olması, kültürel öğelerin sistematik olarak analizini mümkün kılmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti kültürel öğeler açısından incelenmiştir. Bu inceleme gerçekleştirilirken araştırmacılar tarafından hazırlanan Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Formun hazırlanma süreci şu şekildedir:

İlk aşamada ilgili alan yazınındaki kültür aktarımına ilişkin araştırmalar incelenmiş, TÖMER bünyesinde çalışan öğretim elemanlarının görüşleri bireysel görüşmelerle alınmış ve ayrıca YDTÖ alanındaki yaygın kültürel temalar göz önünde bulundurularak 13 bölümden oluşan bir taslak form oluşturulmuştur. Taslak formun ilk bölümü günlük yaşam ve sosyal normları (selamlaşma, teşekkür etme, tebrik, karşılama-uğurlama, dilek, özür dileme, günlük ifadeler, aile ilişkileri, arkadaşlık, beden dili) içermektedir. Formun ikinci bölümünde bayramlar, kutlamalar ve inanç dünyası (millî bayramlar, dinî kutlamalar, yerel festivaller, özel günler, batıl inançlar) yer almaktadır. Formun üçüncü bölümü sanat ve edebiyatla (ülkeye özgü halk hikâyeleri, şiirler, masallar, efsane, fıkra, türkü, gölge oyunu, ünlü edebî eserlerden alıntılar, ünlü edebiyat/sanatçılar, resim, müzik, çalgı aletleri, şarkıcı/müzisyen, dans ya da yerel oyunlar, müze) ilgilidir. Formun dördüncü bölümü bilime ayrılmıştır. Bu bölümde ülkede yapılan bilimsel araştırmalar ve bilim insanlarına odaklanılmıştır. Formun beşinci bölümü ise tarihle ilgilidir. Bu bölümde tarihî kahramanlar ve ülkenin simgesi hâline gelmiş yapılar ve tarihî yerler dikkate alınmıştır. Formun altıncı bölümünde giyim-kuşama (geleneksel kıyafetler, modern giyim kültürüne dair bilgiler, özel günlerde giyilen kıyafetlerin anlamı) ilişkin bilgiler yer almıştır. Formun yedinci bölümü incelenen kitaplarda yer verilen yemek kültürüyle (yemekler, içecekler, yemek yeme alışkanlıkları, yemeklerin

hazırlanışı) ilgilidir. Formun sekizinci bölümünde incelenen kitaplardaki deyim, atasözü ve günlük konuşma kalıpları (deyimler, atasözleri, günlük konuşma kalıpları, özdeyiş, yerel espri anlayışına dair ifadeler) not edilmiştir. Formun dokuzuncu bölümünde toplumsal değerlere (saygı, misafirperverlik, birey ve toplum ilişkileri, bireyler arası ilişkide samimiyet, çalışma disiplini, zamana verilen önem, adalet, sosyal kurallar, gelenekler) bakılmıştır. Formun onuncu bölümünde medya kültürüne (reklamlar, afişler, gazete manşetleri, ünlü filmler, ünlü aktrisler, diziler, popüler televizyon programları) odaklanılmıştır. Formun on birinci bölümünde coğrafi ve doğal özelliklere (ülkenin iklimi, coğrafi özellikleri, önemli şehirleri, doğal güzellikleri, yeraltı/üstü kaynakları, yaşam tarzı), on ikinci bölümde eğitim ve iş kültürüne (okul ve eğitim sistemine dair bilgiler, iş dünyasındaki iletişim normları ve alışveriş koşulları, iş dünyasının ünlüleri, kültürel meslekler, mesleki eğitim, geçim kaynakları), on üçüncü bölümde ise spora (sportif faaliyetler) yer verilmiştir. Her bir kategoriye hangi öğelerin dâhil edileceğiyle ilgili net ve önceden tanımlanmış sınıflandırmayı sağlamak için yapılan kodlamalarda kültürel ögenin geçtiği bağlam dikkate alınmış ve ilgili öge tek bir kategoride kodlanmıştır. Örneğin “baklava” ögesinin geçtiği bağlam eğer “yemek” ile ilgiliyse bu öge “yemek” kategorisinde değerlendirilmiş, “bayram” gibi ikinci ya da üçüncü bir kategoride değerlendirilmemiştir. Bu şekilde kodlamalardaki tutarsızlıkların önüne geçilmeye çalışılmıştır.

İkinci aşamada taslak formun pilot uygulamasına ilişkin işlemler gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda taslak form, YDTÖ alanında uzmanlaşmış ve Atatürk Üniversitesi TÖMER’de görev yapan 3 öğretim elemanına gönderilerek içerik geçerliliği açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan her bir bölümün kapsamı, yeterliliği, açıklığı ve anlaşılabilirliği hakkında görüş vermeleri talep edilmiş ve uzmanların önerileri doğrultusunda formda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Formun işlevselliğini test etmek için Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti’ndeki farklı dil düzeylerinden (A1 ve B1) rastgele 2 ünite seçilerek taslak formun farklı içerikler üzerinde nasıl çalıştığının gözlemlenmesi amacıyla forma ilişkin görüş alınan 3 öğretim elemanından formu kullanarak belirlenen ünitelerdeki metin, görsel ve etkinliklerde yer alan kültürel öğeleri değerlendirmeleri istenmiştir. Kodlayıcıların formu kullanarak yaptığı bu değerlendirmeler Fleiss’in kappa katsayısı ile karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası uyum oranının 0,80 yani önemli derecede uyuma olduğu belirlenmiştir Landis ve Koch (1977). Uzman ve uygulayıcı görüşleriyle

birlikte, pilot uygulama sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda formun nihai şekline ulaşılmıştır.

Formun ilk aşamada kültür aktarımına ilişkin alan yazını taramasına dayalı olarak hazırlanmış olması, kapsam geçerliliği açısından bilimsel yapısını güçlendirmektedir. Alan yazınında dil öğretiminde kültürün sadece geleneksel öğelerle sınırlı olmadığı, sosyal normlar, değerler, sanat, tarih, medya, yemek kültürü, eğitim ve iş hayatı gibi çok boyutlu bir çerçevede ele alındığı bilinmektedir (Byram, 1997; Kramsch, 1998). Formun tasarlanma sürecinde TÖMER bünyesinde çalışan öğretim elemanlarının bireysel görüşlerine başvurulmuş olması, pratik deneyimle teorik bilgiyi bir araya getirmiştir. Bu durum, kapsamın hem akademik hem uygulayıcı gözle değerlendirilmesini sağlayarak geçerliliği artırmaktadır. Formun 13 ana bölümde sınıflandırılmış olması ve her bölümün altında açıkça belirtilen örnek alt temalar, kültürün görünür ve görünmez öğeleri açısından oldukça zengin bir temsile sahip olduğunu göstermektedir. Formun boyutlarının büyük oranda CEFR kültürel yeterliklere atıf yapılan unsurlarla örtüştüğü görülmektedir. Bu da formun uluslararası geçerlilik açısından uygun bir temele dayandığını göstermektedir. Sonuç olarak formun geliştirilme sürecinde izlenen yöntem ve içerdiği temalar, kapsam geçerliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yer alan Türkçe öğretim seti çalışmanın temel problemi bağlamında betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Bu çözümleme işleminde Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Ders kitaplarında yer alan her bir ünite kendi içerisinde A, B, C ve Kültürden Kültüre başlıklarına ayrılmıştır. Bu her bir ünite ve her bir ünitenin alt başlığında yer alan etkinlikler, görseller ve metinler formda yer alan kültürel unsurlar açısından incelenmiştir.

Tema	Kod	1. ÜNİTE				2. ÜNİTE				3. ÜNİTE				4. ÜNİTE				5. ÜNİTE				6. ÜNİTE			
		A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre
Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	Selamlaşma																								
	Teşekkür etme																								
	Tebrik																								
	Karşılaşma-Uğurlama																								
	Dilek																								
	Özür dileme																								
	Günlük rutinler																								
	Aile ilişkileri																								
	Arkadaşlık																								
Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	Beden dili																								
	Milli bayramlar																								
	Dini kutlamalar																								
	Yerel festivaller																								
	Özel Günler																								
Sanat ve Edebiyat	Batıl inançlar																								
	Ülkeye özgü halk hikâyeleri																								
	Şiirler																								
	Masallar																								
	Efsane																								
	Fıkra																								

Görsel 1. Kültürel öğeler değerlendirme formundan bir kesit

Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu'na göre yapılan incelemelerde Türkçe öğrenme setindeki toplam 30 ünite ve her bir ünitenin farklı bölümlerini oluşturan toplam 120 alt başlık ele alınmıştır. Veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Sıklık (frekans) ve yüzde istatistiklerine dönüştürülmüştür. Ayrıca bu veriler grafik ve tablolar şeklinde sunulmuştur.

Araştırmanın Tutarlılığı, Teyit Edilebilirliği, İnanırcılığı ve Aktarılabiliğine İlişkin Bilgiler

Form üzerinden yapılan kodlamanın güvenilirliği için araştırmacılar beş kitapta yer alan 30 ünitenin tamamını bağımsız bir şekilde kodlamışlardır. Her iki kodlayıcıdan elde edilen verilerin kodlayıcı güvenilirliği Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen kodlayıcı güvenilirliği formülü (Kodlayıcı güvenilirliği=Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) ile tespit edilmiştir. Kodlamanın sonucunda araştırmacıların birbirlerinden bağımsız olarak yaptıkları kodlamalar arasındaki uyumun %95 olduğu belirlenmiştir. Görüş ayrılığı ise formda yer alan her bir ana kültürel unsurun alt başlığını oluşturan bazı kültürel özelliklerde ortaya çıkmıştır. Örneğin “kahve” ögesinin geçtiği bağlam eğer “yemek” ile ilgiliyse bu öge “yemek” kategorisinde “içecek” alt kategorisinde değerlendirilmiş, kız isteme merasiminde geçiyse toplumsal değer kategorisinin “gelenek” alt kategorisinde değerlendirilmiştir. Kültürel öğelerin sınıflandırılmasında bağlama dayalı tasnif temel alınarak ikincil kategorilere başvurulmamıştır.

Her iki kodlayıcı her bir düzeydeki kitabın kodlama işleminden sonra bir araya gelerek uyum ve farklılıkları bu bağlamda karşılaştırmış, farklılıklar üzerinde fikir birliğine vardıktan sonra diğer kitabın analizine geçilmiştir. Böylece her bir kitaptaki görüş ayrılıkları çözüme kavuşturularak tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın teyit edilebilirliğini sağlamak için ise araştırmada izlenen bilimsel yöntem, araştırma materyali, veri toplama aracı, süreci ve veri analizi tekniği ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çalışmanın inandırıcılığını sağlamak için ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar; herhangi bir yorum yapılmadan değerlendirilmiştir. Araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak için ise öncelikle araştırmacıların veri toplama ve çözümleme süreçlerindeki görevleri açık şekilde ifade edilmiştir (Le Compte ve Goetz, 1982).

Çalışma erişime açık ders kitabı incelenmesi ile gerçekleştirildiği için çalışmanın yürütülmesinde etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.

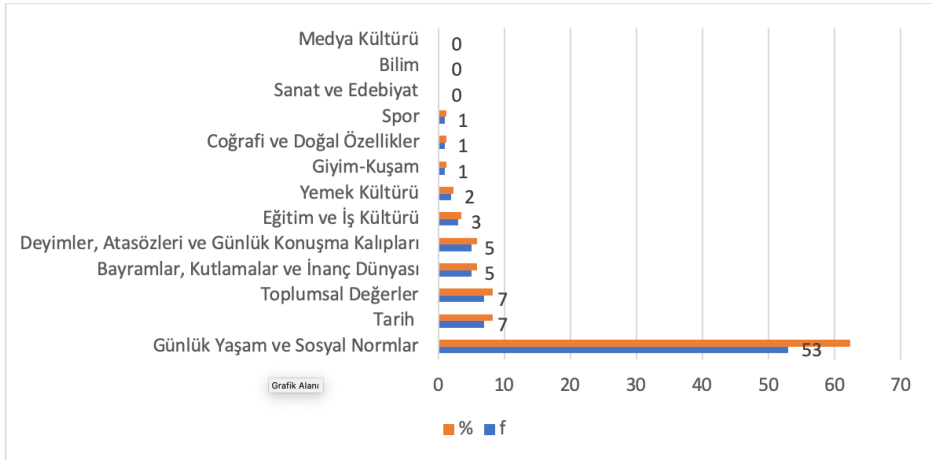
Bulgular

Araştırmanın ilk sorusu olan A1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verildiği ve bu öğelerin hangi sıklıkla kullanıldığına ilişkin elde edilen veriler analiz edilmiş, ulaşılan bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *A1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında yer alan kültürel öğeler ve bu öğelerin kullanım sıklığı*

Sıra	Kültürel Öğeler	<i>f</i>	%
1.	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	53	62,35
2.	Tarih	7	8,24
3.	Toplumsal Değerler	7	8,24
4.	Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	5	5,88
5.	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	5	5,88
6.	Eğitim ve İş Kültürü	3	3,53
7.	Yemek Kültürü	2	2,35
8.	Giyim-Kuşam	1	1,18
9.	Coğrafi ve Doğal Özellikler	1	1,18
10.	Spor	1	1,18
11.	Sanat ve Edebiyat	0	0
12.	Bilim	0	0
13.	Medya Kültürü	0	0
Toplam		85	100

Tablo 1'e bakıldığında A1 ders kitabında yer verilen kültürel öğelerin yarısından fazlasının Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara (%62,3) ilişkin unsurlar olduğu görülmektedir. Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel öğeler kendi içerisinde incelendiğinde ise günlük ifadeler (f: 16) ile selamlaşmaya (f: 12) dönük ifadelerin diğer öğelere (teşekkür etme, karşılama-uğurlama, dilek, özür dileme, aile ilişkileri, arkadaşlık) göre daha çok tekrar ettiği ortaya çıkmıştır. Tablo 1 incelendiğinde A1 ders kitabında yer alan diğer kültürel öğelerin ise sırasıyla Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası (millî bayramlar, dinî kutlamalar, yerel festivaller, özel günler; %8,2), Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (günlük konuşma kalıpları; %8,2), Eğitim ve İş Kültürü (okul ve eğitim sisteme dair bilgiler, iş dünyasındaki iletişim normları ve alışveriş koşulları; %3,5), Yemek Kültürü (içecekler; %1,18), Giyim-Kuşam (özel günlerde giyilen kıyafetlerin anlamı; %1,18), Coğrafi ve Doğal Özellikler (coğrafi özellikleri; %1,18) ve Spor (%1,18) başlıklarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Grafik 1. Kültürel öğelerin A1 ders kitabındaki dağılımı

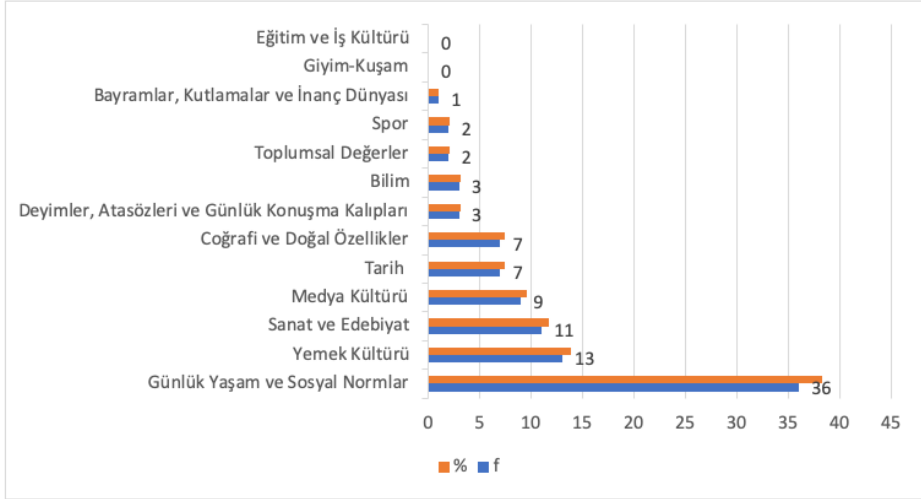
Yapılan incelemelerde de görüldüğü üzere A1 ders kitabında Sanat ve Edebiyat, Bilim ve Medya Kültürüne ilişkin ise herhangi bir kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Çalışmanın ikinci sorusu olan A2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verildiği ve bu öğelerin hangi sıklıkla kullanıldığına ilişkin elde edilen veriler çözümlenmiş, ulaşılan bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. *A2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında yer alan kültürel öğeler ve bu öğelerin kullanım sıklığı*

Sıra	Kültürel Öğeler	f	%
1.	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	36	38,30
2.	Yemek Kültürü	13	13,83
3.	Sanat ve Edebiyat	11	11,70
4.	Medya Kültürü	9	9,57
5.	Tarih	7	7,45
6.	Coğrafi ve Doğal Özellikler	7	7,45
7.	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	3	3,19
8.	Bilim	3	3,19
9.	Toplumsal Değerler	2	2,13
10.	Spor	2	2,13
11.	Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	1	1,06
12.	Giyim-kuşam	0	0,00
13.	Eğitim ve İş Kültürü	0	0,00
Toplam		94	100

Tablo 2 incelendiğinde A2 ders kitabında en çok yer verilen kültürel öğelerin Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (%38,3), Yemek Kültürü (%13,83) ve Sanat ve Edebiyat (%11,7) olduğu görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde A2 ders kitabında en çok yer alan kültürel öğelerin Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel unsurlar olduğu anlaşılmaktadır. Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel öğeler kendi içerisinde incelendiğinde ise günlük ifadeler (f: 12) ile selamlaşmaya (f: 10) dönük ifadelerin diğer öğelere (teşekkür etme, karşılama-uğurlama, dilek, özür dileme, arkadaşlık) göre daha çok tekrar ettiği tespit edilmiştir. Yine Tablo 2 incelendiğinde bu üç kültürel ögenin yanı sıra A2 ders kitabında yer alan diğer kültürel öğelerin ise sırasıyla Medya Kültürü (afişler, gazete manşetleri, ünlü filmler, ünlü aktrisler; %9,17), Tarih (tarihî kahramanlar ve ülkenin simgesi hâline gelmiş yapılar ve tarihî yerler; %7,45), Coğrafi ve Doğal Özellikler (ülkenin iklimi, coğrafi özellikleri, doğal güzellikleri; %7,45), Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (deyimler ve günlük konuşma kalıpları; %3,19), Bilim (%3,19), Toplumsal Değerler (saygı, birey ve toplum ilişkileri; %2,13), Spor (%2,13), Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası (yerel festivaller; %1,06) başlıklarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Grafik 2. *Kültürel öğelerin A2 ders kitabındaki dağılımı*

Yapılan incelemelerde Şekil 4'te de görüldüğü üzere A2 ders kitabında Eğitim ve İş Kültürü ile Giyim-Kuşama ilişkin ise herhangi bir kültürel öğeye rastlanmamıştır.

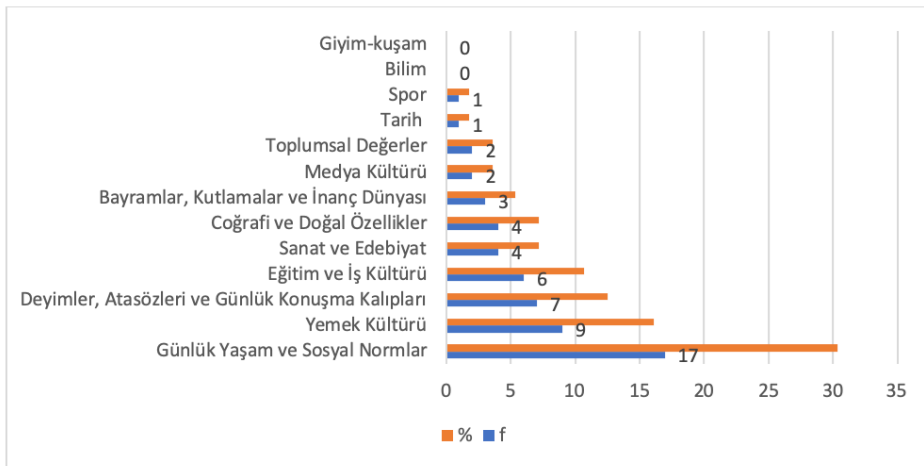
Çalışmanın üçüncü sorusu olan B1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verildiği ve bu öğelerin hangi sıklıkla kullanıldığına ilişkin elde edilen veriler çözümlenmiş, ulaşılan bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. *B1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında yer alan kültürel öğeler ve bu öğelerin kullanım sıklığı*

Sıra	Kültürel Öğeler	f	%
1.	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	17	30,36
2.	Yemek Kültürü	9	16,07
3.	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	7	12,50
4.	Eğitim ve İş Kültürü	6	10,71
5.	Sanat ve Edebiyat	4	7,14
6.	Coğrafi ve Doğal Özellikler	4	7,14
7.	Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	3	5,36
8.	Medya Kültürü	2	3,57
9.	Toplumsal Değerler	2	3,57
10.	Tarih	1	1,79

11.	Spor	1	1,79
12.	Bilim	0	0,00
13.	Giyim-kuşam	0	0,00
Toplam		56	100

Tablo 3'e bakıldığında B1 ders kitabında en çok yer verilen ilk dört kültürel öğenin sırasıyla Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (%30,36), Yemek Kültürü (%16,07), Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (%12,5) ile Eğitim ve İş Kültürü (%10,71) olduğu görülmektedir. Tablo 1 ve Tablo 2'ye bakıldığında A1 ve A2 ders kitaplarında da en çok yer alan kültürel öğelerin Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel unsurlar olduğu anlaşılmaktadır. Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel öğeler kendi içerisinde incelendiğinde ise günlük ifadeler (f: 8) dönük ifadelerin diğer öğelere (selamlaşma, karşılama-uğurlama, dilek, özür dileme, aile ilişkileri, beden dili) göre daha çok tekrar ettiği tespit edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde bu dört kültürel öğenin yanı sıra B1 ders kitabında yer alan diğer kültürel öğelerin ise sırasıyla Sanat ve Edebiyat (fıkra, müzik, şarkıcı/müzisyen; %7,14), Coğrafi ve Doğal Özellikler (coğrafi özellikler, doğal güzellikler; %7,14), Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası (yerel festivaller, batıl inançlar; %5,36), Medya Kültürü (afişler; %3,57), Toplumsal Değerler (bireyler arası ilişkide samimiyet; %3,57), Tarih (ülkenin simgesi hâline gelmiş yapılar ve tarihî yerler; %1,79) ve Spor (%1,79) başlıklarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Grafik 3. Kültürel öğelerin B1 ders kitabındaki dağılımı

Yapılan incelemelerde görüldüğü üzere B1 ders kitabında Bilim ve Giyim-Kuşama ilişkin ise herhangi bir kültürel öğeye rastlanmamıştır.

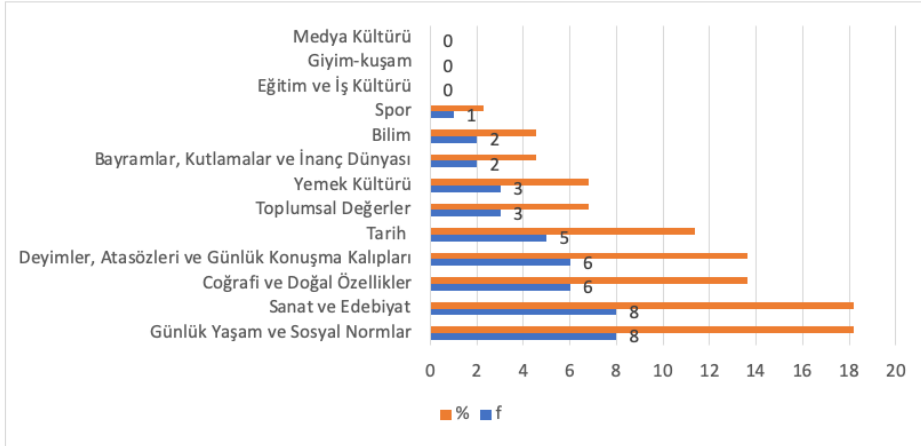
Çalışmanın dördüncü sorusu olan B2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verildiği ve bu öğelerin hangi sıklıkla kullanıldığına ilişkin elde edilen veriler çözümlenmiş, ulaşılan bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. B2 düzeyindeki Türkçe ders kitabında yer alan kültürel öğeler ve bu öğelerin kullanım sıklığı

Sıra	Kültürel Öğeler	f	%
1.	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	8	18,18
2.	Sanat ve Edebiyat	8	18,18
3.	Coğrafi ve Doğal Özellikler	6	13,64
4.	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	6	13,64
5.	Tarih	5	11,36
6.	Toplumsal Değerler	3	6,82
7.	Yemek Kültürü	3	6,82
8.	Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	2	4,55
9.	Bilim	2	4,55
10.	Spor	1	2,27
11.	Eğitim ve İş Kültürü	0	0
12.	Giyim-kuşam	0	0
13.	Medya Kültürü	0	0
Toplam		44	100

Tablo 4'e bakıldığında B2 ders kitabında en çok yer verilen ilk dört kültürel öğenin sırasıyla Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (%18,18), Sanat ve Edebiyat (%18,18), Coğrafi ve Doğal Güzellikler (%13,64), Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (%13,64) olduğu görülmektedir. Daha önceki tablolar incelendiğinde (Tablo 1, 2, 3) A1, A2 ve B1 ders kitaplarında en çok yer alan kültürel öğe olan Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar, B2 ders kitabında da Sanat ve Edebiyata ilişkin kültürel unsurlarla birlikte en çok yer alan kültürel öğe olduğu anlaşılmaktadır. Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel öğeler kendi içerisinde incelendiğinde günlük ifadeler (f: 6) dönük ifadelerin diğer öğelere (karşılaşma-ugurlama, aile ilişkileri) göre daha çok tekrar ettiği tespit edilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde Günlük Yaşam ve Sosyal Normlara ilişkin kültürel

öğelerin yanı sıra B2 ders kitabında yer alan diğer kültürel öğelerin ise sırasıyla Sanat ve Edebiyat (ülkeye özgü halk hikâyeleri, türkü, ünlü edebiyat/sanatçılar, müzik, çalgı aletleri, şarkıcı/müzisyen; %18,18), Coğrafi ve Doğal Özellikler (doğal güzellikleri, yeraltı/üstü kaynakları, yaşam tarzı; %13,64), Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (deyimler, günlük konuşma kalıpları; %13,64), Tarih (tarihî kahramanlar ve ülkenin simgesi hâline gelmiş yapılar ve tarihî yerler; %11,36), Toplumsal Değerler (misafirperverlik, bireyler arası ilişkide samimiyet, adalet; %6,82), Yemek Kültürü (yemekler, içecekler; %6,82), Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası (dinî kutlamalar, yerel festivaller; %4,55), Bilim (%4,55) ve Spor (%2,27) başlıklarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Grafik 4. *Kültürel öğelerin B2 ders kitabındaki dağılımı*

Yapılan incelemelerde görüldüğü üzere B2 ders kitabında Medya Kültürü, Giyim-Kuşam ile Eğitim ve İş Kültürüne ilişkin ise herhangi bir kültürel öğeye rastlanmamıştır.

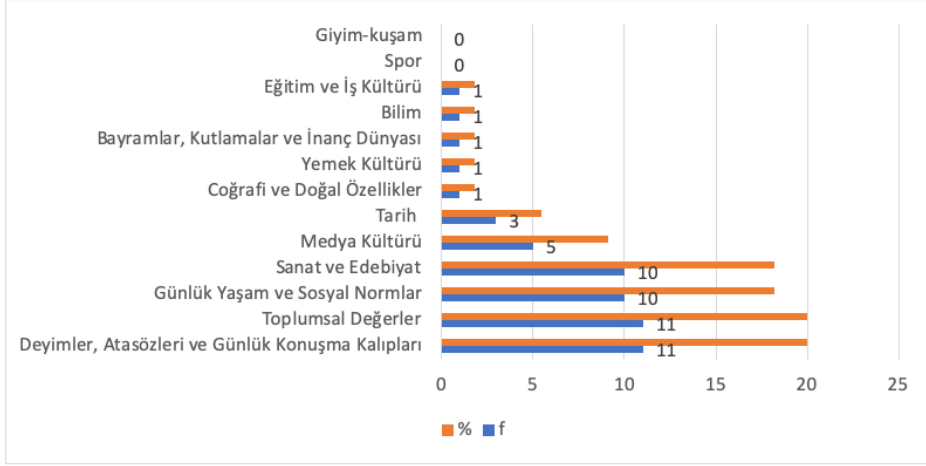
Çalışmanın beşinci sorusu olan C1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında hangi tür kültürel öğelere yer verildiği ve bu öğelerin hangi sıklıkla kullanıldığı ile ilgili elde edilen veriler çözümlenmiş, ulaşılan bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. C1 düzeyindeki Türkçe ders kitabında yer alan kültürel ögeler ve bu ögelerin kullanım sıklığı

Sıra	Kültürel Ögeler	f	%
1.	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	11	20,00
2.	Toplumsal Değerler	11	20,00
3.	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	10	18,18
4.	Sanat ve Edebiyat	10	18,18
5.	Medya Kültürü	5	9,09
6.	Tarih	3	5,45
7.	Coğrafi ve Doğal Özellikler	1	1,82
8.	Yemek Kültürü	1	1,82
9.	Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	1	1,82
10.	Bilim	1	1,82
11.	Eğitim ve İş Kültürü	1	1,82
12.	Spor	0	0
13.	Giyim-kuşam	0	0
Toplam		55	100

Tablo 5'e bakıldığında C1 ders kitabında en çok yer verilen ilk dört kültürel ögenin sırasıyla Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (%20,00), Toplumsal Değerler (%20,00), Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (%18,18) ve Sanat ve Edebiyat (%18,18) olduğu görülmektedir. Daha önceki tablolar incelendiğinde (Tablo 1, 2, 3, 4) A1, A2, B1 ve B2 ders kitaplarında en çok yer alan kültürel öge olan Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar C1 ders kitabında yerini Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları ile Toplumsal Değerlere ilişkin kültürel unsurlara bıraktığı anlaşılmaktadır. Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları başlığı kendi içerisinde incelendiğinde deyimlerin (f: 9) atasözü ve öz deyişlere göre daha çok yer aldığı görülmüştür. Toplumsal Değerler başlığı kendi içerisinde değerlendirildiğinde ise saygı, birey ve toplum ilişkileri, bireyler arası ilişkide samimiyet, zamana verilen önem, geleneklere ilişkin kültürel ögelerin eşit sayıda yer aldığı belirlenmiştir. Tablo 5 incelendiğinde C1 ders kitabında yer alan diğer kültürel ögelerin ise sırasıyla Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (selamlaşma, dilek, günlük rutinler; %1,82), Sanat ve Edebiyat (ülkeye özgü halk hikâyeleri, şiirler, ünlü edebî eserlerden alıntılar, ünlü edebiyat/sanatçılar, müze; %18,18), Medya Kültürü (afişler, ünlü filmler, ünlü aktrisler; %9,09), Tarih (tarihî kahramanlar ve ülkenin simgesi hâline gelmiş yapılar ve tarihî yerler; %5,45), Coğrafi ve Doğal

Özellikler (ülkenin iklimi; %18,18), Yemek Kültürü (içecekler; %1,82), Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası (yerel festivaller; %1,82), Bilim (%18,18), Eğitim ve İş Kültürü (okul ve eğitim sistemine dair bilgiler; %1,82) başlıklarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Grafik 5. Kültürel öğelerin C1 ders kitabındaki dağılımı

Yapılan incelemelerde görüldüğü üzere C1 ders kitabında Spor ile Giyim-Kuşama ilişkin herhangi bir kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Her bir düzeyde ele alınan ders kitaplarındaki kültürel öğelerin dağılımları ve sıklıkları ayrı ayrı tespit edildikten sonra ders kitaplarının tamamındaki (A1-C1) dağılıma da bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ders kitaplarının tamamında (A1-C1) yer alan hangi kültürel öğeler ve bu öğelerin kullanım sıklığı

Sıra	Kültürel Öğeler	A1	A2	B1	B2	C1	Toplam	
		f	f	f	f	f	f	%
	Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	53	36	17	8	10	124	37,13
	Sanat ve Edebiyat	0	11	4	8	10	33	9,88
	Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları	5	3	7	6	11	32	9,58
	Yemek Kültürü	2	13	9	3	1	28	8,38
	Toplumsal Değerler	7	2	2	3	11	25	7,49
	Tarih	7	7	1	5	3	23	6,89

Coğrafi ve Doğal Özellikler	1	7	4	6	1	19	5,69
Medya Kültürü	0	9	2	0	5	16	4,79
Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	5	1	3	2	1	12	3,59
Eğitim ve İş Kültürü	3	0	6	0	1	10	2,99
Bilim	0	3	0	2	1	6	1,80
Spor	1	2	1	1	0	5	1,50
Giyim-Kuşam	1	0	0	0	0	1	0,30
Toplam	85	94	56	44	55	334	100

Tablo 7 incelendiğinde ders kitaplarının tamamında en çok yer verilen kültürel ögenin Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar (%37,13) olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Sanat ve Edebiyat, Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları (%9,58), Yemek Kültürü (%8,38) başlıklarının takip ettiği; en az yer alan kültürel öge başlıklarının ise Eğitim ve İş Kültürü (%2,99), Bilim (%1,80), Spor (%1,50) ve Giyim-Kuşam (%0,30) olduğu; tüm ders kitaplarında yer alan kültürel öğelerin yaklaşık %54'ünün ise temel düzeydeki (A1-A2) ders kitaplarında bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin önemli kültür şehirlerine (İstanbul, f= 10; Ankara, f=5; İzmir=2, Antalya, f=2) de setin genelinde bağlam olarak yer verildiği yapılan analizlerden anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti kültürel ögeler bakımından incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar tarafından A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyi ders kitaplarında yer alan hazırlık çalışmaları, okuma, dinleme, konuşma, yazma, dil bilgisi ve kelime listeleri gibi metinler ile görsel ve etkinlikler bağlamında metinler belirlenen ölçütler doğrultusunda okunup incelenmiş ve Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu vasıtasıyla veriler elde edilmiştir. Her bir kitaptan elde edilen kültürel öge verileri bulgular bölümünde ayrı ayrı tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

Kültür ve dil birbirini besleyen ve bir ulusun millîliğini oluşturan en temel unsurlardandır. Bireyin ana dili ediniminde kültürel ögeler önemli bir yer tutmaktadır. Kültürün dil ile ilişkisi o dilin yabancı dil olarak öğretiminde de görülmektedir. Türkçenin yabancılara öğretiminde kültürel öğelerden yararlanılması, Türkçe sözcük ve cümlelerin iletişim bağlamında daha anlamlı kılınması açısından oldukça önemlidir. Yabancı dil öğrencilerinin yararlandıkları birincil kaynakların başında ders kitaplarının geldiği göz

önünde bulundurulduğunda ise ders kitaplarında hedef dilin kültürel öğelerine hangi sıklıkla yer verildiği bu bağlamda büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma ile benzer şekilde Ökten ve Kavanoz (2014) da Türkçenin yabancılarla öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki kültürel öğeleri tespit ederek bunların kullanım sıklıklarını ortaya çıkarmışlardır. Alanla ilgili ders kitaplarındaki kültürel öğelerin incelendiği çalışmalar (Tüm, 2012; Tüm ve Sarkmaz, 2012; Ülker, 2007; Ökten ve Kavanoz, 2014) da sınırlı sayıdadır.

Araştırmada A1 ders kitabında 85 olan kültürel öğelerin yer alma sıklığı A2 ders kitabında 94 olarak tespit edilmiştir. Temel düzey olarak kabul edilen A1 ve A2 ders kitaplarında Türk kültürüne ait öğelerin dağılımının ise genel olarak “Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar” başlığı altında toplandığı görülmüştür. Orta düzey B1 ders kitabında kültürel öğelere yer verme sıklığı 56, B2 ders kitabında 44 olarak tespit edilmiştir. Yine B1 ders kitabında Türk kültürüne ait öğelerden en çok yer verileni “Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. B2 ders kitabında ise kültürel öğelerden en çok “Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar” ile “Sanat ve Edebiyat”a eşit oranda yer verildiği belirlenmiştir. Son olarak ileri düzey C1 ders kitabında Türk kültür öğelerine 55 defa yer verildiği ve bunların da en çok “Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları” ile “Toplumsal Değerler” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan incelemelerde farklı düzeylerdeki ders kitaplarında bazı başlıklardaki kültürel öğelere (A1 ders kitabında Sanat ve Edebiyat, Bilim ve Medya Kültürü, A2 ders kitabında Eğitim ve İş Kültürü ile Giyim-Kuşam, B1 ders kitabında Bilim ve Giyim-Kuşam, B2 ders kitabında Medya Kültürü, Giyim-Kuşam ile Eğitim ve İş Kültürü, C1 ders kitabında ise Spor ile Giyim-Kuşam) hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Bu dağılımın temel nedeni olarak CEFR bağlamında özellikle temel düzeydeki ders kitaplarında bu alanlara ait tanımlayıcıların bulunmadığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen Türkçe öğretim setinin genelinde “Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar, Sanat ve Edebiyat, Deyimler, Atasözleri ve Günlük Konuşma Kalıpları” kültürel öğelerine sıklıkla yer verilirken “Bilim, Spor, Giyim-Kuşam”a çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu araştırma kapsamında incelenen Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti’nin her düzeyinde Türk kültürüne ait öğelere yer verildiği görülmüştür. Ancak dil ile kültürün ilişkisi ve özellikle yabancı birinin hedef dili konuşanlara ait kültürel değerleri öğrenmeleri

ve öğrendikleri dil ile ilişkilendirmeleri bakımından düşünüldüğünde farklı kültürel öge başlıklarının kitaplardaki metin ve etkinliklerde dengeli bir şekilde kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Öğretim setinde bazı kültürel başlıklara diğerlerine göre daha fazla yer verildiği, örneğin araştırmacıların setteki metinlerden çıkarımlarından hareketle Türkiye genelinde özellikle İstanbul merkezli bir bakış açısının hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Alantepe (2024) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'nin genelini yansıtan kültürel unsurlara orta ve ileri düzey ders kitaplarında yer verildiği ve bu kitaplarda Türkiye'nin diğer şehir ve bölgelerine göre İstanbul'a daha fazla odaklanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yine Okur ve Keskin (2013) tarafından yapılan araştırmada ders kitaplarında verilen kültürel öğelerin dağılımının göz önünde bulundurulması ve ilerleyen seviyelerde (B1-B2-C1) kültürel öğelere daha fazla yer verilmesi gerektiği ifade edilerek kültürel öğelerin ders kitaplarının farklı seviyelerindeki dağılıma da dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Bu çalışma ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti'nde kültürel öğelere en çok temel düzey olan A1 ve A2 ders kitaplarında yer verildiği tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle kitap setinde yer alan kültürel öğelerin yarısından çoğu temel düzey olan A1 ve A2 ders kitaplarında yer almaktadır (Tablo 7). Fakat Okur ve Keskin (2013) tarafından yapılan araştırmada ise temel düzeydeki kitaplarda kültürel öğelere az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bahsi geçen çalışmada verilerin elde edilme süreci incelendiğinde A1, A2, B1, B2 düzeyi ders kitaplarındaki kültürel değerlerin (1) günlük yaşam, (2) kişiler arası ilişki, (3) değerler ve eğitim, (4) edebiyat, sanat ve müzik, (5) gelenekler ve folklor, (6) sosyal yaşam, (7) coğrafya ve mekân olmak üzere yedi farklı başlıkta incelendiği; tarafımızdan yapılan araştırmada ise A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyindeki ders kitaplarındaki kültürel öğelerin (1) günlük yaşam ve sosyal normlar, (2) tarih, (3) toplumsal değerler, (4) bayramlar, kutlamalar ve inanç dünyası, (5) deyimler, atasözleri ve günlük konuşma kalıpları, (6) eğitim ve iş kültürü, (7) yemek kültürü, (8) giyim-kuşam, (9) coğrafi ve doğal özellikler, (10) spor, (11) sanat ve edebiyat, (12) bilim, (13) medya kültürü olmak üzere 13 farklı başlıkta ele alındığı anlaşılmaktadır. Her iki çalışmadaki özellikle kültürel değerlerin ders kitaplarındaki dağılımına ilişkin birbirine zıt sonuçların ortaya çıkmasında, kitaplardaki kültürel değerlerin ele alınışında izlenen farklı yollardan kaynaklandığı söylenebilir.

Yabancı dil öğreniminde bir öğrencinin orta ve ileri düzeyde anlama ve kavrama düzeyi gelişeceğinden hedef dile ait kültürel öğelere bu düzeylerde daha sık yer verilmesinin gerektiği düşünülmektedir. Bu görüşe paralel olarak Alantepe de (2024) orta ve ileri düzeydeki öğrencilerin hedef dili içselleştirip kültürün detaylarına girerek robot öğrenmeden insansı öğrenmeye geçecekleri aşamalar olduğunu ve bu seviyelerde kültürel unsurları çeşitlendirmenin öğrencilerin o ülkeyi derinlemesine öğrenmelerini ve dolayısıyla hedef dili içselleştirmelerini sağlaması bakımından önemli olduğunu ifade etmektedir. Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin sosyal yaşantıları, Türk kültürüne hâkim olmaları ile yakından ilgilidir. Çünkü öğrencilerin yabancı dil öğrenme motivasyonu içerisinde yaşadıkları sosyal ortamların etkisiyle ya yükselmekte ya da düşmektedir. Dilini öğrenmeye çalıştığı topluma ait kültürel değerleri bilmeleri ve o dilin konuşurlarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri hedef dili öğrenmelerine ciddi katkı sağlayacaktır. Nitekim Güleç ve İnce (2013) de çalışmalarında Türk kültürüne hâkim olan yabancı öğrencilerin diğerlerine göre özellikle sosyal ortamlara girme ve çıkma konusunda daha etkin olduklarını ve bu durumun da dil öğretimine dair planlama yapılırken dikkate alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bahsi geçen çalışmalardan da hareketle kültürel öğelerin ders kitaplarında yer alma sıklıklarının, artan düzeyle doğru orantılı bir şekilde artması gerektiği söylenebilir.

Sınırlamalar ve Öneriler

Bu araştırma, YTDÖ için hazırlanan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı Seti” ile sınırlıdır. Yine araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu” ile toplanan veriler ve bunların analizi ile sınırlıdır.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle konuyla ilgilenen araştırmacılara ve ders kitabı hazırlayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

- Farklı yayınevleri ve kurumlar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan ders kitapları ortak bir değerlendirme formundan hareketle kültürel öğeler açısından karşılaştırılabilir.
- Temel düzeyde olduğu gibi orta ve özellikle ileri düzey ders kitaplarında da kültürel öğelere daha sık yer verilebilir.
- Kitaplarda yer alan kültürel değerlerin özellikle belirli bir şehir ya da yörenin değil de Türkiye genelini temsil etmesine dikkat edilebilir.

Etik Kurul İzni

Araştırma, etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada, çıkar çatışmasına yol açacak herhangi bir husus bulunmamaktadır.

Katkı Oranı

Yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sunmuştur. Yazarlar, çalışmada başka bir yazarın katkısının olmadığını, çalışmanın son hâlinin okunduğunu ve onaylandığını beyan etmektedir.

Finansman

Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı

Bu çalışmada yazma yardımı için yapay zekâdan yararlanılmamıştır.

Kaynakça

[1] Akkoyunlu, B. (2019). *Yedi İklim yabancı dil olarak Türkçe setindeki kültürel varlığın incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

[2] Almalı, H. (2019). *Yedi İklim Türkçe öğretim setinde (C1-C2) kültür aktarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

[3] Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 yabancılar için Türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2, 7-23.

[4] Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221-235.

[5] Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon: Multilingual Matters.

[6] Cheung, C. (2001). The use of popular culture as a stimulant to motivate

secondary students' English learning in Hong Kong. *ELT Journal*, 55(1).

[7] Çetinkaya, E. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel unsurlar: Yedi iklim Türkçe örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Tokat.

[8] Erdal, K., Dağdeviren, İ., Gökhan, O., Şen, H. H., ve Şenay, E. (2018). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel öğeler (A2) düzeyi. *TÜRKÜ Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 12, 11-23.

[9] Ertuğrul, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

[10] Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. C. Cassell and G. Symon (Ed.) *Qualitative methods in organizational research, a practical guide* (pp. 147-166). SAGE Publication.

[11] Güleç, İ., ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.

[12] Haley, M. H., ve Austin-Theresa, Y. (2004). *Content-based second language*. Crashing Rocks Books.

[13] İşcan, A., ve Yassıtış, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.

[14] İşci, C. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "Yeni Hitit" ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

[15] Kaplan, M. (2002). *Sevgi ve ilim: Denemeler* (14. bs.). Dergâh Yayınları.

Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi* (36. baskı). Nobel Yayıncılık.

[16] Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi. İstanbul

[17] Kılıç, F. (2019). *Kültürel öğeler açısından yabancı dil olarak Türkçe*

öğretiminde kaynak incelemesi: Türkçeye yolculuk B1-B2 ve Altay Türkçe öğreniyorum B1-B2 örnekleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.

[18] Kılıç, S. (2019). *Türkçeye Yolculuk ve Altay Türkçe Öğreniyorum kitaplarının kültürel içerik açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.

[19] Kongar, E. (2005). *Kültür üzerine*. (5. bs.), Remzi Kitapevi.

[20] Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.

[21] Kramsch, C. (1998). *Language and culture*. Oxford University Press.

[22] Kutlu, A. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: gazi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği (B1- B2 seviyesi). *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 697-710.

[23] Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.

[24] Le Compte, M. D., ve Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52, 31-60.

[25] Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

[26] Mutlu, H., ve Set, G. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan C1 seviye ders kitaplarındaki kültür unsurlarının incelenmesi (Gazi yabancılar için Türkçe-İstanbul yabancılar için Türkçe). *Dil Dergisi*, 171(1), 91-107.

[27] Okur, A., ve Keskin, F. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *Jasss International Journal of Social Science*, 6(2), 1619-1640.

[28] Ökten, C. E., ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Electronic Turkish Studies*, 9(3), 845-862.

[29] Özgat-Tatan, O. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (A1-A2 düzeyi)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Tokat.

- [30] Sak, R., Şahin-Sak, İ. T., Öneren-Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227–250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- [31] Saltık, O. (2023). Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin düzeylere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 582-593. <https://doi.org/10.32321/cutad.1317504>
- [32] Sayid-Açıkgöz, E. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni Hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı: (A1-A2 düzeyi)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Tokat.
- [33] Sever, P. (2019). *Yeni Hitit dil öğretim seti ile Yedi İklim dil öğretim setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. Nevşehir.
- [34] Tanrıku, L., ve Alhan, A. (2020). İstanbul A1 yabancılar Türkçe öğretimi ders kitabında iletişimsel dil yaklaşımı kullanımı. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 13(79), 157-167. <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.41906>
- [35] Tosun, G. (2016). *Yedi iklim Türkçe öğretim seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarındaki metinlerin yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımı açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi. Ankara.
- [36] Tüm, G. (2012). Linguistic difficulties for polish students studying Turkish as a foreign language: A case study. *International Journal of Social Sciences* 5(2): 305-316.
- [37] Tüm, G., ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 43: 448-459.
- [38] Ummak, H. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Kolay Gelsin" ve "İstanbul" ders kitaplarında kültürlerarası öğrenme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- [39] Ülker, N. (2007). *"Hitit ders kitapları" örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi.

[40] Vargelen, H. (2013). *Kültürlerarası iletişimsel yeterlilik bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

[41] Yazıcı, H., ve Göçen, G. (2021). Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların incelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 365-395. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1011959>

[42] Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

[43] Zeyrek, S. (2020). Dil-kültür ilişkisi doğrultusunda yabancı dil öğretimi. *International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language*, 3(2), 165-186. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijotfl/issue/56185/812014>

Extended Abstract

Teaching culture in foreign language education is important for learners of the target language to be able to make full sense of the concepts and expressions in that language. Teaching Turkish as a foreign language is generally done face-to-face and in class environments. Although various materials are used in teaching Turkish as a foreign language in line with technological developments, textbooks are the most basic source. The inclusion of Turkish cultural elements in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language may vary according to the level and the authors. However, according to Haley and Austin (2004), textbooks prepared for foreign language teaching should, first of all, be prepared by including cultural elements of the target language in an appropriate language and presenting this in a way that is free from cultural prejudices. In this study, “Yeni İstanbul Turkish Textbook Set for International Students” was analyzed in terms of cultural elements at basic, intermediate, and advanced levels under each item heading. For this purpose, answers to the following research questions were sought: 1. How are the cultural elements distributed in the A1 textbook? 2. What is the distribution of cultural elements in the A2 textbook? 3. How are the cultural elements distributed in the B1 textbook? 4. How are the cultural elements distributed in the B2 textbook? 5. How are the cultural elements distributed in the C1 textbook? 6. How are the cultural elements distributed in all textbooks?

In the study, the Turkish textbook prepared for international students was analyzed in terms of cultural elements by using the document analysis

method within the scope of the qualitative research method. Based on the data obtained, the texts and activities in each unit at different levels of the textbook were examined in terms of cultural elements such as daily life and social norms, holidays, art and literature, historical and cultural places, clothing, fashion, and food within the scope of document analysis. For this purpose, the A1, A2, B1, B2, and C1 levels of the textbook were analyzed in the context of the Cultural Elements Evaluation Form prepared by the researchers. In the study, the Turkish textbook prepared for international students was analyzed in terms of cultural elements by using the document analysis method within the scope of the qualitative research method. Based on the data obtained, the texts and activities in each unit at different levels of the textbook were examined in terms of cultural elements such as daily life and social norms, holidays, art and literature, historical and cultural places, clothing, fashion, and food within the scope of document analysis. For this purpose, the textbook's A1, A2, B1, B2, and C1 levels were analyzed in the context of the Cultural Elements Evaluation Form prepared by the researchers. Firstly, the textbooks targeted to be analyzed in terms of cultural elements were determined. In the study, the textbooks at A1, A2, B1, B2, and C1 levels of Yeni İstanbul Turkish Textbook for International Students were accessed through one of the TÖMERs using this textbook. Secondly, to ensure the authenticity of the source, the existing textbooks used in teaching Turkish to foreigners were scanned and computerized. Thirdly, an attempt was made to understand the documents obtained. For this purpose, all textbook levels were analyzed in depth in terms of cultural elements with the Cultural Elements Evaluation Form prepared by the researchers. In the last stage, the tables created during the examination phase and the information obtained were reported.

In line with the sub-questions of the study, the data obtained about the distribution of cultural elements in textbooks were analyzed, and the findings were presented and explained in tables. It is seen that more than half of the cultural elements in the A1 textbook are related to Daily Life and Social Norms (62,3%). However, no cultural elements related to Art and Literature, Science, and Media Culture were found in the A1 textbook. In the A2 textbook, the most common cultural elements are Daily Life and Social Norms (38,3%), Food Culture (13,83%), and Arts and Literature (11,7%). However, there are no cultural elements related to education, work culture, clothing, and dress in the A2 textbook. It is seen that the top four cultural elements most frequently included in the B1 textbook are

Daily Life and Social Norms (30,36%), Food Culture (16,07%), Idioms, Proverbs, and Daily Speech Patterns (12,5%), and Education and Work Culture (10,71%). However, the B1 textbook has no cultural elements related to Science, Clothing, and Dress. In the B2 textbook, the top four cultural items are Daily Life and Social Norms (18,18%), Art and Literature (18,18%), Geographical and Natural Beauties (13,64%), Idioms, Proverbs and Daily Speech Patterns (13,64%). However, the B2 textbook has no cultural elements related to Media Culture, Clothing and Dress, and Education and Work Culture. It is seen that the first four cultural elements most frequently included in the C1 textbook are Idioms, Proverbs, and Daily Speech Patterns (20,00%), Social Values (20,00%), Daily Life and Social Norms (18,18%), and Art and Literature (18,18%). When the previous findings are analyzed, it is understood that Daily Life and Social Norms, which are the most common cultural elements in A1, A2, B1, and B2 textbooks, are replaced by cultural elements related to Idioms, Proverbs, and Daily Speech Patterns and Social Values in C1 textbook. However, no cultural elements related to Sports, Clothing, and Dressing were found in the C1 textbook.

In the study, the frequency of cultural elements in the A1 textbook, which was 85, was found to be 94 in the A2 textbook. The distribution of the elements of Turkish culture in the A1 and A2 textbooks, which are accepted as the basic level, was found to be gathered under the title “Daily Life and Social Norms.” The frequency of including cultural elements in the intermediate level B1 textbook was found to be 56 and 44 in the B2 textbook. Again, it was concluded that “Daily Life and Social Norms” was the most frequently included element of Turkish culture in the B1 textbook. In the B2 textbook, it was determined that “Daily Life and Social Norms” and “Art and Literature” were included equally among the cultural elements. Finally, it was concluded that Turkish cultural elements were included in the advanced C1 textbook 55 times. These were mostly “Idioms, Proverbs, and Daily Speech Patterns” and “Social Values.” In the Turkish teaching set examined within the scope of the research, it was determined that “Daily Life and Social Norms, Art and Literature, Idioms, Proverbs and Daily Speech Patterns” cultural elements were frequently included. At the same time, “Science, Sports, Clothing-Dressing” were very rarely included. As a result, it is seen that elements of Turkish culture are included in every level of the Yeni İstanbul Turkish Textbook Set for International Students. However, considering the relationship between language and culture, es-

pecially in terms of a foreigner learning the cultural values of the target language speakers and associating them with the language they learn, it can be said that cultural elements are not sufficiently included in this set.

Ek: Kültürel Öğeler Değerlendirme Formu
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLANAN DERS KİTAPLARI KÜLTÜREL ÖGELER
DEĞERLENDİRME FORMU

Tema	Kod	1. ÜNİTE				2. ÜNİTE				3. ÜNİTE				4. ÜNİTE				5. ÜNİTE				6. ÜNİTE			
		A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre	A	B	C	Kültürden Kültüre
Günlük Yaşam ve Sosyal Normlar	Selamlaşma																								
	Teşekkür etme																								
	Tebrik																								
	Karşılama- Uğurlama																								
	Dilek																								
	Özür dileme																								
	Günlük rutinler																								
	Aile ilişkileri																								
	Arkadaşlık																								
	Beden dili																								
Bayramlar, Kutlamalar ve İnanç Dünyası	Millî bayramlar																								
	Diñ kutlamalar																								
	Yerel festivaller																								
	Özel Günler																								
	Batıl inançlar																								

[illegible]

[illegible]